

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน

การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ในทุกด้านตามศักยภาพของแต่ละคน และการศึกษายังเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้เจริญงอกงามด้วยภูมิปัญญา ความรู้ ทักษะ จริยธรรม คุณธรรม แล้วยังช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม ใช้ทักษะในการประกอบอาชีพ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของชีวิต การจัดการศึกษาจะไม่สำเร็จลุล่วงไปตามที่กำหนดไว้ ถ้าไม่มีหลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการศึกษา (พิสมัย ถิระ, 2535 : 1) หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ดังนั้นเมื่อมีการศึกษาก็ต้องมีการจัดหลักสูตรควบคู่ไปเสมอ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาบรรลุจุดหมาย ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 28 โดยมีสาระสำคัญ คือ หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรที่ที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 16)

หลักสูตรมีความสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เป็นคนที่มีคุณภาพ สร้างคุณลักษณะผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังนั้น หลักสูตรที่ดีจึงจะต้องเป็นหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลและการประเมินผลที่เป็นการเตรียมคนให้พร้อมที่จะเข้าสู่สังคม ภายในระยะเวลา 4-5 ปีที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยทั่วไปแล้ว ผู้ใช้หลักสูตรจะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะๆ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม และในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องมีการประเมินหลักสูตรเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการนำมาปรับปรุงหลักสูตรได้ถูกต้อง เพื่อให้เป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณลักษณะตามความมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป การประเมินหลักสูตรจึงนับเป็นวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้อง เหมาะสมกับเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน และสนองต่อการพัฒนาประเทศ

เพราะจะทำให้ทราบถึงความสำคัญของหลักสูตรนั้นๆ และนำผลของการประเมินไปเป็นแนวทางในการที่จะพัฒนาหลักสูตรต่อไป เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน อีกทั้งการดำเนินการด้านหลักสูตรนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีข้อกำหนดว่าให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และให้แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะอย่างน้อยทุกๆ 5 ปี (สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2549 : 17)

ดังนั้น การประเมินหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่สำคัญ จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อมีการสร้างหลักสูตรขึ้นมาแล้ว แม้ว่าจะเขียนหลักสูตรไว้สวยหรูเพียงใด ก็อาจรับประกันได้ว่าจะเกิดสัมฤทธิ์ผลตามที่เขียนไว้ เพราะว่าการนำหลักสูตรไปใช้ไม่เป็นตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผิดเพี้ยนไปจากปรัชญา หรือวัตถุประสงค์ และแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ผู้พัฒนาหลักสูตรวางไว้ ทั้งนี้ไม่อาจจะรู้ได้หากไม่มีการประเมินหลักสูตร ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535 : 203) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตรจะทำให้ทราบปัญหา และแนวทางปรับปรุงหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้ดีและเหมาะสมต่อไป

หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเชรามิกส์ ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นที่เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2552 แต่เนื่องจากตามประกาศของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้ทุกหลักสูตรปรับปรุงให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานของแต่ละหลักสูตร โดยการปรับปรุงหลักสูตรที่ผ่านมายังไม่ได้มีการประเมินเป็นระเบียบแบบแผน จึงยังไม่ทราบว่าหลักสูตรมีสภาพอย่างไร มีความเหมาะสมกับความต้องการของสังคมหรือไม่ การบริหารการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของหลักสูตร ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจึงเห็นความสำคัญของการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเชรามิกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เพื่อนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลและทบทวนในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

เพื่อประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเชรามิกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยมีวัตถุประสงค์ในการประเมินดังนี้

1. เพื่อประเมินองค์ประกอบเบื้องต้น ของหลักสูตรเทคโนโลยีเชรามิกส์ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหารายวิชา และทรัพยากรในการดำเนินการใช้หลักสูตร

2. เพื่อประเมินสภาพการดำเนินการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน

3. เพื่อประเมินสัมฤทธิ์ผลการหลักสูตร เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

ประโยชน์ที่รับจากการประเมิน

1. ทำให้ทราบข้อมูลสารสนเทศที่จะสะท้อนให้เห็นภาพของหลักสูตร และการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น

2. เป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตร การบริหารจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับหลักสูตรเทคโนโลยีเซรามิกส์หรือหลักสูตรสาขาวิชาอื่นๆ หรือหลักสูตรการศึกษาระดับอื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการประเมิน

1. สิ่งที่มีประเมิน การประเมินครั้งนี้มุ่งศึกษาหรือประเมินใน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1.1 องค์ประกอบเบื้องต้นของหลักสูตร ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตรเทคโนโลยีเซรามิกส์ เนื้อหารายวิชา และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการใช้หลักสูตร

1.2 สภาพการดำเนินการใช้หลักสูตร ประกอบด้วยการบริหารจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการใช้หลักสูตร

1.3 สัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่ได้รับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

2. ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตรเทคโนโลยีเซรามิกส์ อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาตามหลักสูตรเทคโนโลยีเซรามิกส์ นักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 สาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์ และสถานประกอบการที่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3. ระยะเวลาดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม พ.ศ. 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์ หมายถึง หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์ ที่ได้พัฒนาขึ้นตามโครงสร้างหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พ.ศ. 2549

การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจคุณค่าและตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรการบริหารจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในที่นี้มุ่งประเมินในด้านองค์ประกอบเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตร สภาพการดำเนินการใช้หลักสูตร และสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร

องค์ประกอบเบื้องต้นของหลักสูตร หมายถึง จุดประสงค์ทั่วไป โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหา รายวิชา และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการใช้หลักสูตร

สภาพการดำเนินการใช้หลักสูตร หมายถึง ลักษณะของการดำเนินการใช้หลักสูตรที่เป็นจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการใช้หลักสูตร

สัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร หมายถึง ผลที่เกิดขึ้น หรือผลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่ได้รับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยผลการสอบปลายภาคเรียนและระดับผลการเรียนของแต่ละรายวิชาของนักศึกษา

ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน หมายถึง ความพึงพอใจของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของนักศึกษา และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน